

STORTINGET

Representantforslag 84 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen

Dokument 8:84 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen om bedre og raskere integrering i hele landet

Til Stortinget

Bakgrunn

Hvert år anmoder Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) kommunene i Norge om å ta imot et spesifisert antall flyktninger. Dette antallet er basert på et fremtidig bosettingsbehov, og kommunene som sier ja, blir bedt om å ta imot konkrete personer. Antallet flyktninger det vil være behov for å bosette kommende år, fastsettes av Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting. Utvalget skal legge til rette for en samordnet og helhetlig gjennomføring av samarbeidsavtalen om mottak og bosetting av flyktninger og har en rådgivende rolle overfor nasjonale og lokale myndigheter.

Det er Arbeids- og inkluderingsdepartementet som fastsetter de endelige kriteriene for bosetting, og disse kriteriene oppdateres årlig. Det er tre elementer som dette gjøres på bakgrunn av. Det første er en prognose for antall flyktninger med innvilget opphold som vil bo på asylmottak ved inngangen til det kommende året. Det andre er en prognose for antall flyktninger som vil komme til Norge og få opphold det kommende året. Det tredje er Stortingets avgjørelse om hvor mange overføringsflyktninger Norge har forpliktet seg til å ta imot det kommende året. På bakgrunn av IMDi's anmodning til kommunene fatter kommunen et vedtak om å bosette et bestemt antall flyktninger.

Det er likevel ikke alle kommuner i Norge som får muligheten til å bosette flyktninger. I 2018 kom det nye kriterier fra Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting for fordeling av flyktninger som skal bosettes i kommunene i Norge. I disse retningslinjene ble kommunens størrelse tillagt større vekt enn kommunens tidligere resultater i integreringsarbeidet. Totalt ble kommunens størrelse tillagt hele 70 prosent av vektleggingen, mens arbeidsmarkedet tillegges 20 prosent og resultater fra introduksjonsprogrammet sett over tid tillegges 10 prosent.

Kommuner med færre enn 5 000 innbyggere skulle med disse kriteriene kun unntaksvis få en anmodning om å bosette flyktninger. Denne ikke-absolutte grensen på 5 000 innbyggere ble tatt bort i 2019, og frem til 2022 ble det operert med at innbyggertallet i kommunene skulle vektet med 40 prosent. Selv om vektingen har blitt redusert, vil kommunens innbyggertall fremdeles kunne spille en vesentlig rolle for hvorvidt en liten kommune får en anmodning om å bosette flyktninger i et normalår.

På tross av den relative størrelsen kan små kommuner ha veldig gode forutsetninger for å integrere flyktninger og asylsøkere, og de kan vise til gode resultater i integreringsarbeidet. Små kommuner har ofte sammensvagede lokalmiljøer som gir gode utgangspunkt for integrering av flyktninger. Dette er kommuner som ofte er mer utsatt for fraflytting og befolkningsnedgang og dermed kan ha et særlig behov for å få muligheten til å bosette flyktninger. Behovet for arbeidskraft og folk som tar i bruk kommunens mange tjenester, som skole, barnehage og helsetjenester, er ofte større i små kommuner. Små kommuner har også i stor grad ytret ønske om å få mulighet til å bosette flere flyktninger, til tross for at kommunens størrelse fremdeles vektet i stor grad. Antall innbyggere i en kommune burde ikke vektlegges

så mye som det har blitt frem til 2022, og fremover burde ikke størrelse ha noe å si, særlig ikke med de erfaringene året 2022 har bydd på.

Siden 24. februar 2022 har antallet flyktninger til Norge økt drastisk som et direkte resultat av Russlands brutale og folkerettsstridige angrepskrig mot Ukraina. For å imøtekomme den store pågangen og økningen av flyktninger har hele landet bidratt. Utlendingsdirektoratet og IMDi var tidlig ute og kartla norske kommuners evne til å ta imot og bosette flyktninger og sendte ut anmodningsbrev til kommunene om å bosette. Store og små kommuner meldte inn hvor mange de kunne bosette, og imøtekom anmodningene fra myndighetene. Kommunene i hele landet har bidratt med det de kan, og lokalbefolkningen har siden starten vist både hjerte og husrom. Også små kommuner som ut ifra kriteriene fra Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting ellers kun unntaksvis ville fått bosette flyktninger, har blitt inkludert. Dette viser at også kommuner med en mindre befolkning er mer enn godt nok rustet til å bosette flyktninger som kommer til Norge, gitt muligheten til å gjøre det. Dette viser også at det er liten grunn til å bruke antallet innbyggere mot en kommune når det gjelder bosetting.

Ved å vektlegge kommunens befolkningsstørrelse med så mye som 40 prosent, som var tilfellet frem til 2022, gir man avkall på gode arenaer for integrering og positive bidrag til små lokalsamfunn landet over. Hvor mange innbyggere en kommune har, burde ikke være relevant for hvorvidt den får muligheten til å bosette flyktninger. Det burde vurderes ut ifra resultater den kan vise til, og kommunens eget ønske og behov.

Fra et integreringsperspektiv vil det også være gunstig at flyktninger har kortest mulig botid på mottak og heller bosettes i kommunene så raskt som mulig. Mottaket av flyktningene fra Ukraina har vist hvor raskt utlendingsmyndighetene, mottaksapparatet og kommuner kan arbeide for å bosette flyktninger raskt. Det vil være en stor fordel om så mange som mulig, raskest mulig, blir bosatt direkte ute i kommunene uten å måtte gå veien om å bo lenge på et asylmottak. Ved å ta hele landet i bruk og også la kommuner med lav befolkning bosette flyktninger vil det være mulig å korte ned tiden flyktningene bor på mottak.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen endre fremtidige kriterier som gjelder kommunens størrelse og la alle kommuner i Norge, uavhengig av antall innbyggere, få lov til å bosette flyktninger etter den kapasiteten de har, og det ønsket de uttrykker.
2. Stortinget ber regjeringen endre vektleggingen av kriterier som blir satt for bosetting av flyktninger, slik at arbeidsmarkedet og resultater fra introduksjonsprogrammet og integreringsarbeidet vektles i større grad enn antall innbyggere i kommunen.
3. Stortinget ber regjeringen arbeide for at bosetting i kommunene skjer raskere, slik at den enkelte flyktning tilbringer kortere tid på mottak.

11. januar 2023

Tobias Drevland Lund

Marie Sneve Martinussen

